

Mishnah Horayot, chapter 3**משנה הוריות פרק ג**

(1) An anointed High Priest who sinned [by acting upon his erroneous ruling] and subsequently was disqualified from his High Priesthood [before he had a chance to bring his sin-offering, if, e.g., he became defiled before the Yom Kippur service] and so too, a king who [acting upon his erroneous ruling] sinned and [if, e.g., he became a leper and] subsequently was disqualified from his exalted position

כהן משיח שחטא ואחר כך עבר ממשחותו, וכן נשיא שחטא ואחר כך עבר מגדלתו, כהן משיח מביא פר, והנשיא מביא שעיר: ב כהן משיח שעבר ממשחותו ואחר כך חטא, וכן הנשיא שעבר מגדלתו ואחר כך חטא, כהן משיח מביא פר, והנשיא כהדיוט: ג חטאו עד שלא נתמנו ואחר כך נתמנו, הרי אלו כהדיוט. רבי שמעון אומר, אם נודע להם עד שלא נתמנו, חיבין. ומשנתמנו, פטורין. ואיהו הנשיא, זה המלך, שנאמר (ויקרא ד),

[before he had a chance to bring his male goat sin-offering] — [nevertheless,] the anointed High Priest [even if he sinned after he was disqualified from the High Priesthood] brings a bull and the king brings a male goat [only if he sinned during his Kingship].

(2) An anointed High Priest who was disqualified from his High Priesthood and subsequently sinned and so too, a king who was disqualified from his exalted position and subsequently sinned — the anointed High Priest brings a bull, but the king is as a commoner [and brings a she-goat or she-lamb as a sin-offering].

(3) If they committed a sin before they were appointed and subsequently were appointed — they are considered as commoners. Rabbi Shimon says: If they became aware of their sin before they were appointed they are liable [as a commoner], but if after they were appointed they are [totally] exempt. Who is meant by Nasi? This is the king, as it says: “If the Nasi commits a sin

רבנו עובדיה מברטנורא

א כהן משיח שחטא ואח"כ עבר ממשחותו. ולא הספיק להביא קרבנו עד שעבר מכהונתו: **כהן משיח מביא פר.** ואפילו עבר לאחר שהעבירוהו ממשחותו, אמרינן לקמן במתניתין דמביא פר, ולא נקט ליה אלא משום דאיצטרך למתני דנשיא מביא שיער כשחטא קודם שהעבירוהו תני נמי בכהן משיח מביא פר: **ונשיא מביא שעיר.** דכתיב (ויקרא ד) על חטאתו אשר חטא מלמד שמביא חטאת כמו שהיה חייב בשעה שחטא: **ב כהן משיח שעבר ממשחותו וכו'.** אע"פ שאינו עובד בקדושתו הוא עומד, שאין בין כהן העובד לכהן שעבר, אלא עבודה ופר יום הכפורים ועשירית האיפה שמקריב בכל יום כדלקמן, אבל נשיא כיון שהעבירוהו הרי הוא כהדיוט: **ג הרי אלו כהדיוט.** שנאמר בנשיא (ויקרא ד) אשר נשיא יחטא שחטא כשהוא נשיא, וכן בכהן המשיח נאמר

unintentionally and violated one of the negative commandments of the Lord His God, (Leviticus 4:22), [meaning,] a Nasi is one above whom there is none but the Lord his God.

(4) Who is meant by [the] anointed [High Priest]? The one who was anointed with the anointing oil and not the one [i.e., the High Priest] who [was vested and] ministers in the additional garments [i.e., in the eight garments,

rather than the normal four garments worn by the common priest]. [After King Yoshiya hid the anointing oil, and during the second Temple era, High Priests, were vested by wearing eight garments, instead of the usual four worn by the common priests.] There is no difference between the anointed High Priest who was anointed with the anointing oil and the one who ministers in the additional garments, except for the bull that is offered [for the unintentional transgression] of any of the commandments [which is only brought by the anointed High Priest since the verse states: "If the **anointed** priest commits a sin unintentionally", (Leviticus 4:3)]. There is no difference between the serving High Priest and a High Priest that was retired [due to temporary disqualification] except for the bull of the day of atonement and the [shallow pan meal-offering consisting of the] tenth of an *eifah* [of fine flour half brought in the morning and half in the evening]. They are both equally valid in regard to [performing] the Yom Kippur service [which requires the rank of a High Priest] and both are required to marry a virgin and are forbidden from marrying a widow (see Leviticus 21:13-14). They both may not defile themselves for their [deceased] relatives (ibid. verse 11), and they do not let their hair grow, nor do they tear their garments [in mourning the

רבנו עובדיה מברטנורא

(שם) אם הכהן המשיח יחטא שחטא כשהוא משיח: **ד המרובה בבגדים**. לאחר שנגזרה צלוחית של שמן המשחה היה כהן גדול נכנס לכהונה גדולה בלבישת שמונה בגדים, כדכתיב (שם כא) ומלא את ידו ללבוש את הבגדים: **אלא פר הבא על כל המצות**. שאין מרובה בבגדים מביא פר על שגגתו דכהן המשיח כתיב: **בעבודת יום הכפורים**. שאין עבודת אותו היום כשרה אלא בכהן גדול בלבד וכהן המשמש וכהן שעבר שוין בה: **ולא פורעין ולא פורמין**. כדכתיב בכהן גדול (שם) את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרום: **ומחזירין את הרוצח**. אם מת אחד מהם חוזר הרוצח מעיר מקלטו

וְעָשָׂה אֶחָת מִכָּל מִצְוֹת ה' אֱלֹהָיו, (נְשִׂיא) שְׂאִין עַל גְּבִי אֶלָּא ה' אֱלֹהָיו: ד וְאִזְהוּ הַמְּשִׁיחַ, הַמְּשׁוּחַ בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, לֹא הַמְּרֻבָּה בְּבָגָדִים. אִין בֵּין כֹּהֵן הַמְּשׁוּחַ בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה לַמְּרֻבָּה בְּבָגָדִים, אֶלָּא פֶר הַבָּא עַל כָּל הַמִּצְוֹת. וְאִין בֵּין כֹּהֵן מְשֻׁמֵשׁ לְכֹהֵן שֶׁעָבַר, אֶלָּא פֶר יוֹם הַכְּפוּרִים וְעִשְׂרִית הָאֵיפָה. זֶה וְזֶה שְׁוִין בְּעִבּוּדַת יוֹם הַכְּפוּרִים, וּמְצֻרִין עַל הַבְּתוּלָה, וְאֶסוּרִין עַל הָאֶלְמָנָה, וְאִין מְשֻׁמֵּאִין בְּקִרְוֵיבָהֶן, וְלֹא פוֹרְעִין, וְלֹא פוֹרְמִין,

way others and common priests do] and they [either one] enable the [exiled] accidental murderer to return [home when he dies (see Numbers 35:25)].

ומחזירין את הרוצח: ה כהן גדול פורם מלמטה, וההדיוט מלמעלה. כהן גדול מקריב אונן ולא אוכל, וההדיוט לא מקריב ולא אוכל: ו כל התדיר מתברו, קודם את חברו. וכל המקדש מתברו, קודם את חברו. פר

(5) [Although the verse regarding the anointed priest states: He must not ... tear his garments” (Leviticus 21:10), this means that he does not tear his garments in the fashion as everybody else, and] a High Priest rends his clothes from the bottom [up] while an ordinary priest [rends his clothes] from above [down]. [Biblically, one is an *onen* during the entire day of the death of a close relative, even after burial. Rabbinically the status of *onen* continues past the day of death until the body is buried.] A High Priest may offer sacrifices while being an *onen* but does not eat of the offering [as we find in the case of Aharon when his sons died (see Leviticus 10:19)], while an ordinary priest [having the status of *onen*] neither offers [sacrifices] nor does he eat [of them].

(6) [If there are two or more mitzvot which can be performed at any given moment] whichever [mitzvah] is more frequent than the other takes precedence [this is deduced from the verse which states: ”Besides the morning burnt-offering which is offered as a continuous burnt-offering you shall offer these” (Numbers 28:23), in other words, the reason why the morning burnt-offering is first is because it is a continuous burnt-offering]. And whatever has a greater degree of sanctity takes precedence over the other [deduced from the verse regarding priests, which states: “You must sanctify him ... he should be holy to you” (Leviticus 21:8), i.e., treat him with holiness, meaning, he should be first]. If the

רבנו עובדיה מברטנורא

כדכתיב (במדבר לה) עד מות הכהן הגדול: ה כהן גדול פורם מלמטה. אם מת לו מת שחיב לקרוע עליו קורע מלמטה בכנף בגדו הסמוך לרגליו והאי דכתיב ובגדיו לא יפרום, שאינו פורם כשאר כל אדם: מלמעלה. כנגד החזה, סמוך לכתף כשאר העם: אונן. מי שמת לו אחד משבעה קרובים שחיב להתאבל עליו, יום המיתה כולו בין נקבר המת בין לא נקבר הוא אונן דאורייתא, ומיום המיתה ואילך כל זמן שלא נקבר המת הוא אונן דרבנן ויום הקבורה הוא אונן דרבנן, כל אותו היום אפילו לאחר קבורה, ומשנקבר המת ביום ראשון של מיתה כל הלילה שלאחריו הוא אונן דרבנן: וכהן גדול מקריב אונן ולא אוכל. מן הקדשים, שכן מצינו באהרן ביום שמתו נדב ואביהוא ואבילתי חטאת היום הייטב בעיני ה' על האכילה היה מקפיד לא על ההקרבה, ודוקא אהרן שהוא כהן גדול אבל בניו שהיו כהנים הדייטים היו אסורים אותו היום בין להקריב בין לאכול:

[sin-offering] bull of the anointed High Priest and the [sin-offering] bull of the Congregation are both standing [waiting to be offered at the same time], the bull of the anointed High Priest precedes the bull of the Congregation in all its procedures [since the one who effects atonement for the Congregation should first effect his own atonement, as the verse

הַמְשִׁיחַ וּפַר הַעֲדָה עוֹמְדִים, פֶּר הַמְשִׁיחַ קוֹדֵם לְפַר הַעֲדָה בְּכֹל מַעֲשָׂיו: זֶה הָאִישׁ קוֹדֵם לְאִשָּׁה לְהַחֲיוֹת וּלְהַשִּׁיב אֲבֹדָה, וְהָאִשָּׁה קוֹדֶמֶת לְאִישׁ לְכַסּוֹתוֹ] וּלְהוֹצִיאָהּ מִבֵּית הַשָּׂבִי. בְּזִמְנָן שְׁשִׁנְיָהֶם עוֹמְדִים לְקַלְקְלָהּ, הָאִישׁ קוֹדֵם לְאִשָּׁה: ח כִּהֵן קוֹדֵם לְלוֹי, לְלוֹי לְיִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל לְמַמְזֵר, וּמַמְזֵר לְנִתְיָן, וְנִתְיָן לְגֵר, וְגֵר לְעֶבֶד מִשְׁחָרָר. אִימְתִי, בְּזִמְנָן שְׂכָלָן שְׁוִין. אֲבָל אִם הָיָה מַמְזֵר תַּלְמִיד חֶכֶם וְכֵהֵן גְּדוֹל עַם

indicates: “And he will effect atonement for himself, for his household and for all the Congregation of Israel (Leviticus 17:17)].

(7) [Since men are obligated in all mitzvot] a man takes precedence over a woman in matters of life and restoration of lost property. [Since a woman has a greater sense of shame than a man] a woman takes precedence over a man in regard to clothing and redeeming from captivity. However, when both are exposed to molestation, a man [who is subject to unnatural pederasty] takes precedence over a woman.

(8) A priest takes precedence over a Levite, a Levite [regarding whom it is stated: “At that time the Lord separated the tribe of Levi” (Deuteronomy 10:8), takes precedence] over an Israelite, an Israelite over a *mamzer*. A *mamzer* over a *Natin* [the *Natinites* were descended from the Givonites who deceived Joshua into allowing their conversion (see Joshua 9)], a *Natin* [takes precedence] over a convert and convert over a freed slave. When is this so? When in all other respects they are all equal, but if the *mamzer* was a Torah scholar and the High

רבנו עובדיה מברטנורא

ו התדיר מחבירו הוא קודם. דאמר קרא (במדבר כח) מלבד עולת הבקר אשר לעולת התמיד, מכדי כתיב עולת הבקר אשר לעולת התמיד ל"ל אלא אמר רחמנא האי משום דתדיר קדים ברישא: וכל המקודש מחבירו וכו'. דהכי אשכחן בכהן דכתיב ביה וקדשתו, ואמרין לפתוח ראשון, וליטול מנה יפה ראשון: פר משיח קודם. הואיל ומשיח מכפר ועדה מתכפרת, בדין הוא שיקדים מכפר למתכפר, וכן הוא אומר (ויקרא טז) וכפר בעדו ובעד ביתו ואח"כ ובעד כל קהל ישראל: ז האיש קודם לאשה. שהוא מקודש ממנה שהאיש חייב בכל המצות, והאשה אינה חייבת במצות עשה שהזמן גרמא: והאשה קודמת לאיש בכסות. שבשנתה מרובה מבושתו של איש: לקלקלה לביאה. ולמשכב זכור: האיש קודם. שזו דרכה בכך וזה אין דרכו בכך: ח לוי קודם לישראל. דכתיב (דברים י) בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי מתוך בני ישראל: ישראל קודם לממזר. האי

Priest an ignoramus, the Torah scholar **הָאֲרִיז**, **מִמְזוֹר תְּלַמִּיד חָכָם קוֹדֵם לְכֹהֵן גָּדוֹל** **עַם הָאֲרִיז**:
mamzer takes precedence over the High Priest [this is deduced from the verse: **יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים** — “She is more precious than pearls” (Proverbs 3:15), **מִפְּנִינִים** is written: **מִפְּנִינִים**, thus is taken to mean that the Torah is more precious than **פְּנִים**, than the one who enters the inner Sanctum i.e., the High Priest].

רבנו עובדיה מברטנורא

מיוחס והאי לאו מיוחס: **ממזור קודם לנתין**. זה בא מטפה כשרה, וזה בא מטפה פסולה: **נתין קודם לגר**. זה גדל עמנו בקדושה, וזה לא גדל עמנו בקדושה: **גר קודם לעבד**. זה לא היה בכלל ארור, וזה היה בכל ארור: **ממזור תלמיד חכם קודם לכה"ג עם הארץ**. דכתיב (משלי ג) יקרה היא מפנינים, יקרה היא מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים:

הִדְרוּן עֲלֵךְ סֵדֵר נִזְיָקִין וְהִדְרוּךְ עֲלוֹן, דְּעֵתָן עֲלֵךְ סֵדֵר נִזְיָקִין וְדַעְתָּךְ עֲלוֹן,
 לֹא נִתְנַשֵּׂי מִינְךָ סֵדֵר נִזְיָקִין וְלֹא תִתְנַשֵּׂי מִינֵן לֹא בְּעֵלְמָא הִדִּין וְלֹא
 בְּעֵלְמָא דְאַתִּי.

הִדְרוּן עֲלֵךְ סֵדֵר נִזְיָקִין וְהִדְרוּךְ עֲלוֹן, דְּעֵתָן עֲלֵךְ סֵדֵר נִזְיָקִין וְדַעְתָּךְ עֲלוֹן,
 לֹא נִתְנַשֵּׂי מִינְךָ סֵדֵר נִזְיָקִין וְלֹא תִתְנַשֵּׂי מִינֵן לֹא בְּעֵלְמָא הִדִּין וְלֹא
 בְּעֵלְמָא דְאַתִּי.

הִדְרוּן עֲלֵךְ סֵדֵר נִזְיָקִין וְהִדְרוּךְ עֲלוֹן, דְּעֵתָן עֲלֵךְ סֵדֵר נִזְיָקִין וְדַעְתָּךְ עֲלוֹן,
 לֹא נִתְנַשֵּׂי מִינְךָ סֵדֵר נִזְיָקִין וְלֹא תִתְנַשֵּׂי מִינֵן לֹא בְּעֵלְמָא הִדִּין וְלֹא
 בְּעֵלְמָא דְאַתִּי.

הָעֶרֶב נֹא יְהוּדָא אֱלֹהֵינוּ אֵת דְּבִרֵי תוֹרָתָךְ בְּפִינוּ וּבְפִי עַמְךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל
 וְנִהְיֶה כּוֹלְנוּ אֲנַחְנוּ וְצֹאצְאֵינוּ וְצֹאצְאֵי עַמְךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כּוֹלְנוּ יוֹדְעֵי
 שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתָךְ. מֵאוֹיְבֵי תַחֲכַמְנִי מִצּוֹתָךְ כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי. יְהִי
 לְבִי תָמִים בְּחֻקֶיךָ לְמַעַן לֹא אֲבוּשׁ. לְעוֹלָם לֹא אֲשַׁכַּח פְּקוּדֶיךָ כִּי בָם
 חִיִּיתִנִּי. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה לְמִדְנֵי חֻקֶיךָ. אָמֵן אָמֵן אָמֵן סְלֵה וְעַד.

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי שְׁשַׁמְתָּ חֻלְקֵי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית
 הַמִּדְרָשׁ וְלֹא שַׁמְתָּ חֻלְקֵי מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שְׂאֲנֵי מְשֻׁכָּי וְהֵם מְשֻׁכָּי וְהֵם
 מְשֻׁכָּי לְדְבִרֵי תוֹרָה וְהֵם מְשֻׁכָּי לְדְבָרָם בְּטָלִים. אֲנִי עֹמֵל
 וְהֵם עֹמֵלִים אֲנִי עֹמֵל וּמְקַבֵּל שְׂכָר וְהֵם עֹמֵלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שְׂכָר.
 אֲנִי רֵץ וְהֵם רְצִים, אֲנִי רֵץ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וְהֵם רְצִים לְבֹאֵר שַׁחַת,
 שְׁנֵאמַר: וְאַתָּה אֱלֹהִים תוֹרֵד לְבֹאֵר שַׁחַת, אֲנִשֵּׁי דְמִים וּמְרָמָה לֹא
 יִחְצוּ יְמֵיהֶם, וְאֲנִי אֲבַטַח בְּךָ;

יְהִי רְצוֹן מִלְפָּנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי כְּשֵׁם שֶׁעֲזַרְתָּנִי לְסִיּוּם סֹדֶר
 נְזִיקִין בְּן תַּעֲדֶרְנִי לְהִתְחִיל מִסְכָּתוֹת וּסְפָרִים אַחֲרַיִם וּלְסִיּוּמָם לְלִמּוּד
 וּלְלִמּוּד לְשִׁמּוּר וּלְעֲשׂוֹת וּלְקִיּוּם אֶת כָּל דְּבָרֵי תִלְמוּד תּוֹרָתְךָ בְּאַהֲבָה
 וְזָכוֹת כָּל הַתְּנָאִים וְאִמּוֹרָאִים וְתִלְמִידֵי חֲכָמִים יַעֲמוּד לִי וְלְזֶרְעִי
 שְׁלֹא תִמּוֹשׁ הַתּוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי זֶרְעִי וְזֶרְעַי זֶרְעִי עַד עוֹלָם. וְתִתְקַיֵּם בִּי
 בְּהִתְהַלְכְּךָ תִּנְחָה אוֹתְךָ בְּשִׂכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלַיךָ וְהִקִּיצוֹת הִיא תִּשְׁיַחֲךָ
 כִּי בִי יִרְבוּ יְמֶיךָ וְיִוָּסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים אוֹרְךָ יָמִים בִּימֵינִי עוֹשֶׁר
 וְכָבוֹד בְּשִׂמְלֵה יְהוָה עוֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוָה יְבָרְךָ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם.

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֵלְמָא דְהוּא עֵתִיד לְאַתְחַדְתָּא וּלְאַחֲזִיא
 מִתִּיָּא וּלְאַסְקָא לְחַיֵּי עֵלְמָא וּלְמַבְנֵי קְרִתְךָ דִּירוּשָׁלַם וּלְשִׁכְלָל הִיכְלֵיהּ
 בְּגוּה וּלְמַאֲקָר פּוֹלְחָנָא נּוֹכְרָאָה מֵאַרְעָא וּלְאַתְבָּא פּוֹלְחָנָא דְשִׁמְיָא
 לְאַתְרֵיהּ וְיִמְלִיךָ קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַלְכוּתֵיהּ וְיִקְרִיָהּ בְּחַיִּיכוֹן
 וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעַגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן.

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמָא וּלְעֵלְמֵי עֵלְמֵיָא. יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח.
 וְיִתְפָּאֵר. וְיִתְרֹמֵם. וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדָּר. וְיִתְעַלֶּה. וְיִתְהַלֵּל שְׁמֵהּ דְקֻדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא. לְעֵילָא מִן כָּל בְּרַכְתָּא. וְשִׁירְתָּא. תִּשְׁבַּחְתָּא וְנִחַמְתָּא.
 דְאִמְרִין בְּעֵלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן.

עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבָּנָן וְעַל תִּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל תִּלְמִידֵי תִלְמִידֵיהוֹן.
 וְעַל כָּל מֵאן דְּעִסְקִין בְּאוֹרֵיתָא דִּי בְּאַתְרָא הַדִּין וְדִי בְּכָל אַתְרָא וְאַתְרָא.
 יְהֵא לְהוֹן וּלְכוֹן שְׁלָמָא רַבָּא חֲנָא וְחֻסְדָּא וְרַחֲמִין וְחַיִּין אַרְיִכִין וּמְזוּנֵי
 רוּיְחִי וּפּוֹרְקָנָא מִן קֳדָם אֲבוּהוֹן דְשִׁמְיָא וְאַרְעָא וְאִמְרוּ אָמֵן.

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמֵיָא. וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל
 וְאִמְרוּ אָמֵן. עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ.
 וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן.